

Никола Марковић, председник ДИС

Нови облици угрожавања личних података и приватности

Живимо у добу када свакодневно расту напади на личне податаке и приватност грађана. Има чак и мишљења да ће у блиској будућности заштита личних података и приватност нестати, јер се све заштите могу пробити.

Они који су претрпели напад на своје личне податке знају да цене њихов губитак, јер се без њих осећају оштећеним, несигурним, униженим, покраденим, угроженим, обезличеним, повређеним...

Друштво и држава морају реаговати, јер се нападом на личне податаке угрожавају основне слободе и демократска права грађана.

Тренд пораста угрожености приватности

О порасту напада и угрожености личних података говоре догађаји као што су:

У анкети о заштити личних података, коју је организовало Друштво за информатику Србије, 38,4% испитаника је изјавило да је имало неке непријатности због злоупотребе личних података.

У истој анкети, 73,7% испитаника уочава нове облике угрожавања приватности.

Лист „Данас“ је 17 новембра 2022. објавио чланак “На продају шифре за меилове запослених у државним предузећима” у коме се говори о цурењу личних података из евиденција појединих комуналних предузећа.

На сајту АПР-а за сваку регистровану компанију се објављује ЈМБГ за заступника, а то је непотребно за функције АПР-а и угрожава се приватност заступника.

Повереник за заштиту података о личности примио је у октобру 1278 захтева грађана, а од тога се 107 односило на угрожавање личних података.

“Шер фондација” из Београда је анализирао ниво безбедности 30 сајтова градских служби и јавних предузећа у Београду и уочила да: 10% сајтова не користи енкриптивни https, 30% сајтова хостује ван земље и 80% сајтова нема објављену политику приватности и обавештење о примени “колачића”.

Из истраживања које је организовала компанија “Чек Поинт” види се да су у свету за годину дана 28% порасли сајбер напади и угрожавање личних података.

У Грчкој је управо окончана афера због подметања шпијунског софтвера “Пегаус” у коме је страдао високи функционер ПАСОКа.

Изнети примери указују на тренд раста угрожавања података о личности и потребе да се проуче узроци и предузму потребне мере у заштити приватности грађана.

Нови облици угрожавања података о личности

Друштво за информатику Србије организовало је 25. новембра 2022. трибину “Стање и трендови у заштити података о личности – нови облици угрожавања приватности и потребне мере”. Повод за организацију трибуне су мишљења да се заштита приватности озбиљно угрожава. То је потврђено и у поменутој анкети спроведеној у новембру 2022. и која се може видети на сајту www.dis.org.rs. Као нови облици угрожавања приватности уочени су:

- слање рачунарских вируса,
- ширење примена злонамерног и шпијунског софтвера,
- злоупотребе “колачића”,
- слање претећих порука, уцене, злостављање и прогон преко интернета,
- злоупотребе ЈМБГ,
- неконтролисана примена видео надзора и софтвера за препознавање лица.
- неовлашћено коришћење туђих здравствених, привредних, идентификационих и других података.
- повреде приватности у медијима супротно кодексу новинарства и др.

За потребе скупа сачињен је документ “Стање и проблеми у заштити података о личности” који је послужио као основа за дискусију и предлагање потребних мера.

Потребне мере за одбрани приватности

На скупу је констатовано:

- узроци пораста угрожености личних података су у: огромном нарастању могућности да се применом савремених ИКТ остваре криминалне и друге нелегалне активности, порасту продукције и ширења рачунарских вируса и злонамерног софтвера, испољавању злонамерности и агресује према другој особи уз обезбеђивање личне анонимности и низ других нелегитимних активности.
- Закон о заштити података о личности пружа правни основ за заштиту, али је потребно његово унапређивање бољим регулусањем видео надзора, примене софтвера за анализу лица и др.
- треба јачати улогу и кадровски капацитет Повереника за заштиту података о личности,
- стално ажурирати софтвер за заштиту од вируса и злонамерног софтвера,
- неодговарати на поруке непознатих лица,
- обазриво користити “колачиће”,
- криптографисати важније порука,
- јавне евиденције са подацима о личности држати на домаћим серверима,
- омогућити стално информисање и едукацију грађана о опасностима за угрожавање њихових података о личности,
- јачати кадровски и технички потенцијал и улогу домаћег ЦЕРТА,
- најтеже облике угрожавања приватности квалификовати као кривично дело,
- проверавати сигурност система за онлајн плаћања,
- не слати ЈМБГ и бројеве платних картица преко интернета,
- преко медија и образовног система обавештавати јавност о новим опасностима за податке о личности и др.

Предлози потребних мера су упућени надлежним органима и пратиће се њихова реализација.

Заштићени лични подаци и обезбеђења приватност су за сваког од нас велика обавеза и драгоценост!

Никола Марковић, председник Друштва за информатику Србије